

Review of "Educatia in zorii mileniului al III-lea. Incarcatura etica", authored by Mariana Leabu & Mircea Leabu, in "Etica si integritate in educatie si cercetare", Tritonic Publishing House, 2018

**Geanina GRĂDINARU
(TĂTĂRÎNGĂ)¹**

¹ MA, Faculty of Law and Administrative Sciences, "Ștefan cel Mare" University from Suceava, Romania.

Abstract: „Etică și integritate în educație și cercetare” [Ethics and integrity in education and research], a volume coordinated by Antonio Sandu and Bogdan Popoveniuc, published by Tritonic Publishing House in 2018, is a necessary book under the current conditions, in which plagiarism is a much too common practice. At the same time, publishing a book on this subject is an act of professional courage and shows that there is a real concern for improving the climate and ethics in the field of education and research. In this same line of inquiry, we will present the chapter “Educația în zorii mileniului al III-lea. Încărcătura etică” [Education at the dawn of the third millennium. The ethical burden], authored by Mariana Leabu and Mircea Leabu.

Keywords: *Education; ethics; ethics of education; research ethics.*

How to cite: Grădinaru (Tătăringă), G. (2019). Review of "Educatia in zorii mileniului al III-lea. Incarcatura etica", authored by Mariana Leabu & Mircea Leabu, in "Etica si integritate in educatie si cercetare", Tritonic Publishing House, 2018. *Journal for Ethics in Social Studies*, 3(1), 32-37. doi: 10.18662/jess.21

Volumul „etică și integritate în educație și cercetare” (Sandu & Popoveniuc, 2018) se adresează cu precădere studenților și cercetătorilor la început de drum, dar și mediului academic în ansamblul său, care trebuie să se documenteze cu privire la exigențele activității științifice și educative.

Fenomenul plagiatului este prezent în societatea românească, întrucât s-au remarcat foarte multe cazuri de acest gen, care au afectat credibilitatea comunității științifice românești și a sistemului educațional românesc. Deși în România ne confruntăm cu aspectele menționate mai sus, respectiv impostura și colecționarea de titluri nemeritate de către persoane cu îndoielnice competențe profesionale, etica în cercetare și educație cuprinde mult mai multe aspecte decât plagiatul, care în timp au ajuns în atenția comunității științifice internaționale. Acestea sunt mai puțin abordate în România, tocmai din cauza unui nivel redus al cercetării și inovării reale, iar volumul la care facem referire vine să atragă atenția asupra unor fenomene neetice cu care mediul academic românesc este mai puțin familiarizat.

Volumul cuprinde patru părți, care abordează subiecte diverse din tematica referitoare la etică și integritate în actul academic și în cercetare. Partea I reliefează originea eticii în sursa culturii europene, care este filosofia și cultura Greciei antice. Autorul Jean Pierre Clero arată că ruperea de tradiția filosofiei antice va duce la o aplicare mecanică, lipsită de umanism, a științei (Clero, 2018). Se continuă cu un eseu al lui Mircea Leabu și al Marianeii Leabu, care tratează încărcătura etică a educației începutului de mileniu III (Leabu & Leabu, 2018).

Partea a II-a a volumului debutează cu un capitol care abordează istoricul bioeticii ca știință, cu accent pe mediul academic românesc, tratat de Mircea Leabu (2018), capitol care se completează cu cel intitulat ”Normativitate etică în cercetare-dezvoltare și inovare”, analizată de Alexandra Huidu (2018), care atrage atenția asupra riscurilor pe care le poate produce cercetarea care nu respectă normele etice reglementate juridic, dându-se ca exemple experimentele naziste și studiul unor boli în U.S.A. prin experimente neetice care au dus la decesul participanților.

Un alt capitol interesant și cu utilitate practică îl reprezintă cel privind reperele etice și metodologice de realizare a proiectului de cercetare, în autoratul lui Antonio Sandu (2018a), în care sunt prezentate etapele proiectului de cercetare, diseminarea rezultatelor cercetării și exigențele de natură etică specifice acestor etape.

Fundamentele etice ale oricărei cercetări sunt reprezentate de respectarea principiilor de elaborare a unui proiect de cercetare: să aducă beneficii comunității, principiul non-maleficienței, principiul echității și respectului față de autonomia individuală. Autorul consideră că cel mai

important principiu este cel al integrității cercetătorului, care asigură respectarea tuturor celorlalte. Conformarea cu toate acestor principii duce la asigurarea încrederii comunității științifice și academice față de rezultatele cercetării. Doar așa se aduce plus-valoare și se dezvoltă cunoașterea în diferite domenii.

Partea a III-a a volumului, numită ”Evaluarea etică a tehnologiilor”, abordează subiecte extrem de interesante referitoare la inteligența etică și educația pentru guvernanta tehnologiei (Popoveniuc, 2018), etica în domeniul tehnic și al ingineriei (Milici & Milici, 2018) și evaluarea etică a tehnologiilor în domeniul biomedical (Huidu, 2018b). Se remarcă utilitatea tratării și abordării acestor subiecte de actualitate, având în vedere viteza de dezvoltare a noilor tehnologii și necesitatea abordării din perspectivă etică a utilizării acestora.

Partea a IV-a abordează subiecte din domeniul eticii publicării științifice și a comunicării cunoașterii, analizând critic nevoia de etică în publicarea științifică. Este reliefată necesitatea ca la publicare lucrarea să prezinte un anumit grad de noutate bazată pe cunoașterea științifică anterioară din domeniu. Antonio Sandu (2018b) arată că există o inflație de articole publicate în scop de cercetare în diverse jurnale, care nu aduc niciun element de noutate. Autorul este extrem de tranșant: publicarea exclusiv în scopul de promovare academică, fără a fi redactat o lucrare cu valoare științifică, este considerată neetică. În fapt, este vorba de accesul nelegitim a unei persoane la o poziție academică.

Tot în această parte se face de către Tomița Ciulei (2018) o analiză comparată a codurilor de etică universitară și vizibilitatea lor pe site-urile universităților celor mai bine cotate în România. Autorul concluzionează că etica universitară este o prezență marginală în preocupările mediului universitar, dar și în implementarea principiilor eticii se dă dovadă de aceeași lipsă de interes.

În mod evident rigoarea științifică, integritatea corpului profesoral, seriozitatea, abordarea etică a cercetării sunt elementele care au contribuit la rezultatele din țările de top în domeniul cercetării, în timp ce în România cercetarea și educația prezintă numeroase probleme, cele mai importante cauze ale acestei situații fiind lipsa de integritate a unei părți a corpului profesional, abordarea educației studenților ca pe o sursă de profit, scăderea calității învățământului liceal și a procentului de elevi care se îndreaptă spre universități, ceea ce duce la o lipsă a concurenței și o bază de selecție redusă și de calitate scăzută a viitorilor cercetători.

Tomai din aceste motive am ales să abordăm pe larg capitolul ”Educația în zorii mileniului al III-lea. Încărcătura etică”, scris de Mariana

Leabu și Mircea Leabu (2018). Capitolul se referă la nevoia de schimbare rapidă în modul de abordare a educației pentru etică la începutul mileniului trei. Autorii prezintă trei aserțiuni cu valoare motto și cu o semnificație puternică din punct de vedere etic.

1. "Tu ești propriul tău stăpân" – este responsabilitatea noastră să conștientizăm că informația este la îndemâna noastră, având în vedere rapiditatea diseminării cunoașterii în societatea informațională, informație pe care o accesăm, să o analizăm din punct de vedere al veridicității, o prelucrăm și o transformăm în cunoaștere. Rezultatul trebuie utilizat atât pentru dezvoltarea noastră, cât și pentru atingerea țelului eticii: fericirea. Fiecare contribuție originală la dezvoltarea cumoștințelor umanității ridică umanitatea la un nivel superior și astfel se manifestă tendința umanității spre fericire.

2. "Când nu mai suntem copii am murit demult" (Constantin Brâncuși). Copilăria este caracterizată de curiozitate. Pentru a supraviețui, toate ființele se raportează la mediul înconjurător, îl investighează și acționează în consecință. Autorii arată că organizarea școlii din trecut și prezent uniformizează și înfrânge curiozitatea specifică copilăriei.

3. "Când capeți un răspuns te luminezi. Când pui o întrebare, în schimb luminezi lucrurile" (Constantin Noica). Școala trebuie să cultive deprinderea de a pune întrebări. Întrebarea este baza cunoașterii, întrebarea fiind generată de curiozitatea specific umană.

Eseul autorilor prezintă perspectiva proprie despre școală și educație. Ideea de bază este că, așa cum este organizată astăzi, școala face parte din etapele de dezvoltare necesare ale vieții. Autorul relatează cu sinceritate o situație din perioada studenției, când o propunere de acces mai facil la informații a fost înțeleasă ca un reproș adus unui profesor. În prezent accesul la informație este mult mai facil, grație internetului, ceea ce creează tentația ca instituțiile școlare să delege atribuțiile de informare a elevilor către părinți.

Într-o perioadă în care se pune accentul mai ales pe individ, sistemul de învățământ impus administrativ face ca actul didactic să pară neatractiv și rigid. Societatea informatică pune o presiune suplimentară asupra sistemului educațional, ceea ce face ca sistemul de școlarizare în forma actuală să pară învechit și să necesite o nouă abordare a actului didactic. Paradoxal, în trecut, rezistența la schimbare venea din partea discipolilor, în prezent, rezistența vine dinspre profesori și dinspre cei cu putere de decizie în sistem.

Ca soluție, autorul sugerează că ar trebui să se pună un mai mare accent pe rolul profesorului este de a ghida elevul și chiar de a învăța odată cu acesta. Pentru aceasta, profesorii trebuie să manifeste onestitate, adică un

comportament etic, care include creșterea încrederii discipolilor în propriul potențial, a capacității de interogare și a abilității de a folosi acest potențial. Școala nu trebuie să demotiveze, ci să găsească soluții pentru motivare. În esență, este vorba de o trecere de la acumularea de cunoștințe la crearea de abilități în formarea de cunoștințe. Elevul/studentul trebuie învățat cum să învețe, deci să își folosească propriul sistem valoric.

Sunt necesare identificarea de noi metode pentru a stimula memoria și gândirea în contextul informatizării. În concluzie, autorii aduc argumente în favoarea nevoii de schimbare în sistemul de educație la începutul noului mileniu. Schimbarea se impune ca urmare a intrării în era informatizării.

Deși acest capitol se adresează preponderent cadrelor didactice, volumul în ansamblul său este extrem de utilă atât studenților, cât și specialiștilor în domeniu. Această carte este, de asemenea, un instrument de lucru pentru clarificarea conceptelor din domeniul eticii în cercetare și în activitatea academică.

References

- Ciulei, T. (2018). Analiză comparativă a codurilor de etică din universitățile de top din România [Comparative analysis of the codes of ethics of top universities in Romania]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 475-486). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Clero, J. P. (2018). Poate fi etica predată și învățată? [Can ethics be taught and learned?]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 17-39). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Huidu, A. (2018a). Normativitate etică în cercetare-dezvoltare și inovare [Ethical normativity in research-development and innovation]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 156-208). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Leabu, M. (2018). Bioetica: istoric și semnificație [Bioethics: History and meaning]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 133-154). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Leabu, M., & Leabu, M. (2018). Educația în zorii mileniului al III-lea. Încărcătura etică [Education at the dawn of the third millennium. The ethical burden]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 40-64). Bucharest, Romania: Tritonic.

- Milici, L. D., & Milici, M. R. (2018). Considerații privind etica din domeniul științei, tehnologiei și ingineriei [Ethical considerations in science, technology and engineering]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 339-369). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Popoveniuc, B. (2018). Inteligența etică și educația pentru guvernanta tehnologiei [Ethical intelligence and education for technology governance]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 303-338). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Sandu, A. (2018a). Proiectul de cercetare. Repere etice și metodologice [The research project. Ethical and methodological framework]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 208-245). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Sandu, A. (2018b). Etica publicării științifice și a comunicării cunoașterii [Ethics of scientific publication and dissemination of knowledge]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 421-458). Bucharest, Romania: Tritonic.
- Sandu, A., & Popoveniuc, B. (Coords.). (2018). *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research]. Bucharest, Romania: Tritonic.